

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1986
FORFATTER:	Inge Ladegaard
TITEL:	Lærer Hansens optegnelser fra Seest Sogn.
KORT RESUME:	Arkivalier og hæfter efter Niels R. Hansen, nu i Kolding Stadsarkiv.

Lærer Hansens optegnelser fra Seest sogn

Af Inge Ladegaard

Syv kasser med arkivalier vedrørende Seest sogn er efterladenskaber fra en meget lokalhistorisk interesseret gammel seestning, der livet igennem med stor glæde samlede, hvad han kunne opspore af trykt og utrykt materiale om sit fødesogn. Det drejer sig om papirer fra Niels Robert Hansen, født på Rydkobbeltgård i Seest i 1898 og død i Kolding i 1981.

Niels R. Hansen var i mange år enelærer i Store Dalby ved Hedensted, men tilbragte sine sidste år i Kolding. Han var en flittig gæst på arkiverne, og hans samling vidner da også om mange års beskæftigelse med sognet Seest, dets skole, kirke, præster, topografi og historie. Samlingens indhold skal her kort gengives, idet det samtidig er en prøve på, hvad man kan forvente at finde, måske om sit eget sogn.

Det man kan kalde det færdige materiale er samlet i otte tykke hæfter, og angiver med hver sin titel samlingens bredde.

Koldinghus Rytterdistrikt skildrer forhold på Frederik 2.s tid i det store kongelige jagtdistrikt omkring Koldinghus kaldet Koldings Vildtbane, der senere blev Koldinghus Rytterdistrikt. Her finder man afskrift af en del skøder, der er udfærdiget til rytterbønder fra tiden omkring 1767, da krongodset solgtes fra Koldinghus.

Skellet mellem Kolding og Seest handler om tvistigheder om jord og skel, og indeholder kopier med vedføjede oversættelser af dokumenter fra

Kolding Rådstuearkiv før 1868, der nu findes på Landsarkivet i Viborg.

Skovene. Dyrelivet. Å. helligkilder og møller. Efter den sidste svenskekrig 1657-60 var der for alvor bud efter skovens træ. Lensmanden på Koldinghus skulle have sin part, ligeledes de højere embedsmænd og slotsfunktionærerne. Træ blev brugt til risgærder rundt om enemærkerne og skovstykkerne og langs markvejene, og desforu-

N. R. Hansen fotograferet ved Løverodde ca. 1975.

den blev der stjålet ganske hæmningsløst - af lutter nød, hvad tingbøgerne da også vidner om.

Om den specielle Kristtornelund på Seestskovgårds mark siger overleveringen, at den i sin tid er plantet på en massegrav over kreaturer, der døde af kvægpesten for ca 200 år siden. Der er dog også fremsat andre teorier herom.

Om kilden i Helligvadgårds eng, som også kaldtes »Trefoldighedskilden«, er forskellige beretninger. Den besøgte af mange Sct. Hansaften mod forskellige sygdomme og var i årene 1740-1850 højt anset af borgerfolk fra Kolding, der drak dens vand og tog en fyldt flaske med hjem. Engang, da toldpersonalet undrede sig over alt det helligvand, der førtes ind i Kolding en Sct. Hansnat, undersøgte de flaskerne - der viste sig at indeholde brændevin.

Uddrag af Andst Herreds Tingbog 1692-1717 består af afskrifter herfra vedrørende Seest og Vranderup. Her er tale om skovtyverier, hest-smugleri og andre strafbare handlinger.

Præsterne i Seest. Efter omtale af de første præster ved kirken begyndende med Reimarus omkring 1070 og over Hr. Philippus omkring 1445 sluttet rækken med sognepræst Niels Storebjerg, der kom til Seest i 1959. En fyldig omtale af mere kendte præster i sognet, som V. L. Helweg Larsen fra 1885-1896 og J. P. Bartholdy fra 1896-1915 er der i hæftet. Om disse findes en hel del litteratur med udførlige skildringer af det kirkelige liv i sognet og det daglige liv i præstegården.

Kirken. Her følger beskrivelse af kirken og gen-

givelse af P. H. Gemzøes maleri fra 1837. Male- ren var bror til den daværende præst i Seest. Do- kumenter i facsimile af kirkeindberetninger fyl- der en del af dette hæfte, der også rummer avis- referater af diskussion om kirkens restaurering og genindvielsen i 1964. En del interiørbilleder (farvefotos) er indklæbet. Som en morsom ting nævnes, at Seest kirke findes omtalt som sømær- ke for sejlads. Fra et punkt ud fra Julemærkesa- natoriet skal Seest kirke ses lige over spiret på Sct. Michaels Kirke.

Skole og lærere. Efter en historisk gennemgang af de forskellige skolebygninger, bl.a. Frederik 4.s Rytterskole, følger afsnittet om lærerne. Som navnet på den første degn, der også må have været lærer, da han boede i skolen, nævnes i 1690 Anders Hansen. I 1722, ved bygning af Rytter- skolen, nævnes det, at Hans Christian Thrane kaldes til degn her. Han holdt ud til sin død i 1772 og var da 80 år gammel. Thrane havde i 1754 visitatsbesøg af biskop Brorson fra Ribe.

Gårdene i Seest. Dette ufuldendte manuskript er viderebearbejdet af Ingrid Bruun (død 1985) på grundlag af lærer Hansens forarbejder. Det er ordnet efter ejendommenes matrikelnummer og grunder sine oplysninger om gårdenes indeha- vere (til ca. 1870) på kirkebøger, folketællinger m.m.

Lærer Hansens optegnelser om Seest sogn er i 1982 af hans familie afleveret til Lokalhistorisk Arkiv på hovedbiblioteket i Kolding, hvor alle interesserede kan få adgang til materialet.